

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **L.**, so sídlom v B., zastúpenej Advokátskou kanceláriou F., so sídlom v B., v mene ktorej koná advokát D., proti odporkyni **S.**, za ktorú koná M., so sídlom v B., **o náhradu majetkovej a nemajetkovej ujmy**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 8 C 125/2010, o dovolaní navrhovateľky proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. septembra 2013 sp. zn. 5 Co 497/2013, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 30. septembra 2013 sp. zn. 5 Co 497/2013 a uznesenie Okresného súdu Bratislava I z 25. apríla 2013, č. k. 8 C 125/2010-252 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Bratislava I z 1. júla 2013, č. k. 8 C 125/2010-266 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I uznesením z 25. apríla 2013 č. k. 8 C 125/2010-252 konanie zastavil a žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal (§ 146 ods.1 písm. c/ O.s.p.). Rozhodol tak z dôvodu, že navrhovateľka si nespĺnila povinnosť zložiť preddavok na trovy konania 2 656 809,23 €, ktorý jej súd uložil uznesením zo 16.mája 2012 č. k. 8 C 125/2010-224, odporca podľa názoru súdu túto povinnosť nemal, lebo jeho majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní (§141a ods. 1 O. s. p.). Okresný súd Bratislava I uznesením z 1. júla 2013, č. k. 8 C 125/2010- 266 opravil záhlavie vyššie uvedeného uznesenia v časti označenia sídla právneho zástupcu navrhovateľky.

Na odvolanie navrhovateľky Krajský súd v Bratislave uznesením z 30. septembra 2013 sp. zn. 5 Co 497/2013 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil (§ 219 ods. 1 O. s. p.); odporcovi nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd skonštatoval, že súd prvého stupňa postupoval správne, keď konanie s poukazom na § 141a ods. 1 veta štvrtá O. s. p. zastavil. Gramatickým a teologickým

výkladom tohto ustanovenia odvolací súd ustálil, že konanie je potrebné zastaviť aj v prípade, ak navrhovateľka, ktorej bola uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, ho v určenej lehote nezložila a odporcom nebol preddavok zložený z dôvodu, že ex lege sa na neho táto povinnosť nevzťahuje. Protichodný výklad nemá oporu v citovanom zákonom ustanovení a nie je ani v súlade s úmyslom zákonodarcu eliminovať tzv. šikanózne žaloby.

Proti uzneseniu krajského súdu podala dovolanie navrhovateľka. Navrhla, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu spolu s rozhodnutím súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil okresnému súdu na nové konanie a rozhodnutie. Prípustnosť dovolania vyvodila z ustanovení § 237 písm. f/ O. s. p. Namietala, že uznesenie odvolacieho súdu je založené na nesprávnom právnom posúdení veci a že je nepreskúmateľné. Tvrdila, že po tom, ako nebol zložený preddavok na trovy konania, nie je vždy nevyhnutné konanie zastaviť. Ďalej poukazovala na to, že nie je právne bezvýznamné, kto je odporcom. Podľa jej názoru by bolo porušením zásady rovnosti účastníkov konania, ak by na návrh vecne oslobodeného odporcu, ktorý má záujem na tom, aby konanie pred súdom neprebiehало, zaťažiť len navrhovateľku s udelením sankcie zastavenia konania. Tvrdila, že vyhovieť návrhu na uloženie povinnosť zložiť preddavok na trovy konania možno iba vtedy, ak z tejto povinnosti nie je vylúčený aj navrhujúci odporca.

Odporca vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že k odňatiu možnosti účastníka konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O. s. p. nemohlo dôjsť len z dôvodu, že súd nevyhovел návrhu navrhovateľky a postupoval v súlade s Občianskym súdnym poriadkom. Nestotožňuje sa s navrhovaným výkladom ustanovenia § 141a O. s. p., že pri návrhu na zloženie preddavku na trovy konania nie je právne bezvýznamné, kto je odporcom. Na podporu svojej právnej argumentácie odkázala na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 107/2012.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O. s. p.), a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) dospel k záveru, že (dovolaním) napadnuté uznesenie odvolacieho súdu ale i súdu prvého stupňa treba zrušiť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu vydanom v tejto procesnej forme je upravená v ustanovení § 239 O. s. p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti uzneseniu, ak odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. a/, písm. b/ O. s. p.). Dovolanie je prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Keďže dovoláním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nemožno podriaďiť pod žiaden dôvod prípustnosti dovolania vyplývajúci z § 239 O. s. p., dovolanie podľa tohto ustanovenia nie je prípustné.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O. s. p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné

(vid' napríklad R 117/1999, R 34/1995). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O. s. p. ale nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizáciu tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. Podľa ustálenej súdnej praxe sa za odňatie možnosti konať pred súdom považuje aj taký postup, keď súdy zastavia konanie, hoci pre také rozhodnutie neboli splnené zákonné podmienky.

Keďže dovolateľka v predmetnej veci uviedla, že súd jej svojím postupom odňal možnosť konať pred súdom, dovolací súd sa osobitne zameril na zistenie, či v konaní došlo k vade vyplývajúcej z ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p. a dospel k záveru, že k takejto vade v predmetnom konaní došlo.

Navrhovateľka namietala, že postupom súdu prvého stupňa aj odvolacieho súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, keď súd konanie zastavil pre nezaplatenie preddavku na trovy konania.

Podľa § 141 a ods. 1 až 4 O. s. p. navrhovateľovi, u ktorého nie sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 v celom rozsahu a ktorý uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy prevyšujúcej 400-násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, súd na návrh odporcu uloží, aby v lehote nie dlhšej ako 60 dní zložil preddavok na trovy konania. Na zloženie preddavku podľa prvej vety vyzve súd súčasne s uložením povinnosti navrhovateľovi v rovnakej lehote aj odporcu. Povinnosť zložiť preddavok na trovy konania nemá účastník, ktorého majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní. Ak navrhovateľ preddavok na trovy konania v určenej lehote nezloží a odporca, ktorý má povinnosť zložiť preddavok, ho zložil, súd konanie v lehote 15 dní od uplynutia lehoty na zloženie preddavku na trovy konania zastaví.

Výška preddavku podľa odseku 1 je päť percent z peňažnej sumy uplatňovanej navrhovateľom, pričom na príslušenstvo sa neprihliada.

O zložení preddavku na trovy konania rozhodne súd v lehote 15 dní

od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej alebo rozhodnutia, ktorým sa končí konanie; preddavok sa vždy použije najskôr na náhradu trov podľa § 148 ods. 1. Povinnosť zložiť preddavok na trovy konania nenahrádza povinnosť podľa § 141.

Ak je na jednej strane sporu účastníkov viac a každý z nich koná samostatne, uloží súd zložiť preddavok na trovy konania každému z nich, inak spoločne a nerozdielne.

V predmetnej veci navrhovateľka nezložila preddavok na trovy konania vo výške 2 656 809,23 € a odporkyňou je subjekt, ktorý nemohol byť vyzvaný na zloženie preddavku, nakoľko je vecne oslobodený z takejto povinnosti, pretože jeho majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a ani tento preddavok nezložil.

Doterajšia súdno-aplikačná prax na všeobecných súdoch prešla vývojom, v ktorom boli zaznamenané odlišné (i protichodné) názory na otázku, či (ne)možno zastaviť konanie za situácie, v ktorej navrhovateľ nezložil preddavok na trovy konania, i keď bol k tomu súdom zaviazaný podľa § 141a ods. 1 O.s.p. a odporca nemal povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, lebo jeho majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní.

Rozhodnutím občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. júna 2014 o uverejnení uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. novembra 2013 sp. zn. 6 Cdo 355/2012 v znení právnej vety: „I keď navrhovateľ nespĺnil povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, ktorú mu súd uložil podľa § 141a ods. 1 O. s. p., konanie nemožno zastaviť, ak je odporcom subjekt uvedený v § 2 zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii.“ došlo k zjednoteniu doterajšej súdno-aplikačnej a súdno-interpretáčnej činnosti všeobecných súdov v záujme zachovania ústavného princípu právnej istoty. Hodnota právnej istoty spolu s ďalšími ústavnými princípmi (napr. proporcionality, legality, rovnosti) je vlastná právnemu štátu v jeho materiálnom ponímaní. Jej cieľom je naplnenie demokracie a ochrany ľudských práv. Potreba predvídateľnosti vecí a procesov (právnej istoty) je základnou ľudskou potrebou. Znamená, že jednotliviec sa môže spoliehať, že obdobné prípady, budú rozhodované obdobne. Teda, že rozhodnutia vydané v individuálnych prípadoch budú zodpovedať spravodlivosti vo formálnom zmysle. V danom prípade, pri interpretácii rozhodnej normy – § 141a O.s.p. dovolací súd dáva prednosť právnej

argumentácii, podľa ktorej nie sú splnené podmienky pre zastavenie konania v zmysle ustanovenia § 141a ods. 1 O. s. p., ak navrhovateľka nezložila preddavok na trovy konania a odporcom je subjekt, ktorý nemohol byť ani vyzvaný na zloženie preddavku, lebo právna úprava ho z takejto povinnosti vylučuje (keď jeho majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa § 2 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii), ktorú preberá z uvádzaného rozhodnutia navrhnutého na publikáciu v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

V predmetnej veci neboli zákonné predpoklady pre zastavenie konania v zmysle § 141a ods. 1 O. s. p., dovolací súd dospel k záveru, že navrhovateľke bola odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O. s. p. a preto uznesenie odvolacieho súdu ako aj uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O. s. p.). Vzhľadom na dôvod zrušenia rozhodnutí sa dovolací súd nezaoberal ďalšími námietkami uvedenými v dovolaní.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 12. novembra 2014

JUDr. Oľga Trnková, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Zuzana Pudmarčíková

